

มานิกลุ่มคนชายขอบ : การประยุกต์สู่งานแสดงเชียร์ลีดเดอร์ Mani Margin Group : The Application to cheerleaders

ยุทธพงษ์ ตันประดู¹

Yuttapong Tonpradoo¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมานิกลุ่มคนชายขอบ : การประยุกต์สู่งานแสดงเชียร์ลีดเดอร์ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตและเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์มานิ 2) เพื่อการประยุกต์เครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์มานิ สู่งานแสดงเชียร์ลีดเดอร์ ขอบเขตของพื้นที่วิจัยคือบริเวณเทือกเขาบรรทัด จังหวัดสตูล โดยใช้เป็นกรณีศึกษาแบบเจาะจง การศึกษาข้อมูลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อยจำนวน 3 ครั้ง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ครูภูมิปัญญาแห่งชาติ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น กรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ตและอาจารย์สาขาวิชาศิลปการจัดการแสดง เพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับการศึกษามานิกลุ่มคนชายขอบ : การประยุกต์สู่งานแสดงเชียร์ลีดเดอร์ พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการบรรยายอย่างละเอียด

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชาติพันธุ์มานิ เป็นกลุ่มชนที่อาศัยในป่าลึก มีแหล่งน้ำดำรงชีพด้วยการเก็บของป่าและล่าสัตว์ ลักษณะรูปร่างเตี้ย ผิวดำ ริมฝีปากหนา ท้องป่อง น่องสั้นเรียว ผมหยิกคล้ายกันหอยติดหนังศีรษะ มีความเชื่อในภูตผีปีศาจ ในอดีตการแต่งกายที่สำคัญนิยมใช้ใบไม้ เปลือกไม้หรือตะไคร่น้ำที่เป็นแผ่นขนาดใหญ่มาผืน

---

¹ อาจารย์ประจำ สาขาการจัดการวัฒนธรรม คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer Department of Cultural Management, Faculty of Cultural Sciences, Mahasarakham University

แสงแดดให้แห้งสนิทจึงนำมาถักเป็นเครื่องนุ่งห่ม สตรีชาวซาไกนุ่งยาวถึงหัวเข่าหรือบริเวณน่อง ใช้ผ้าคาดอกหรือเปลือยอก บุรุษนุ่งสั้นบริเวณหัวเข่าและเปลือยอก ส่วนเด็กเล็กจะไม่สวมเครื่องแต่งกาย แต่สภาพสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ส่งผลให้ ชาติพันธุ์มณีต้องปรับตัวเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและเมื่อไม่สามารถหาอาหารในป่าได้ ชาติพันธุ์มณีบางส่วนต้องเข้าเมืองเพื่อหางานทำและรับสิ่งของบริจาคจากคริสตจักรและบ้านเรือนบริเวณใกล้เคียง 2) ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า กลุ่มผู้รู้และผู้ปฏิบัติ มีแนวคิดร่วมกันโดยสรุปด้านการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์มณี ฐานแสดงเชิยร์ลีดเดอร์ โดยการพัฒนานบนพื้นฐานการอนุรักษ์ เป็นการประยุกต์ใช้วิถีผมทอหยกฟูต่างหู สร้อยคอ กำไลข้อมือ ข้อแขน กำไลข้อเท้า กระโปรงประดับด้วยดอกไม้สีแดงนำหินสีแดงและวัสดุธรรมชาติมาประดิษฐ์กรองคอและประดับเป็นตุ้มตุ้มบริเวณเกาะอกและกระโปรง พัฒนาผ้านุ่งจากวัสดุธรรมชาติเป็นผ้านุ่งสำเร็จรูปเพื่อความคล่องตัวกับการเคลื่อนไหว พร้อมประยุกต์ ท่าทางและอิริยาบถสำคัญในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย 1) ท่าการวางแผนล่าสัตว์ 2) ท่าต้อนฝูงสัตว์ 3) ท่าเป่าลูกดอก 4) ท่าแบกหามสัตว์ 5) ท่าเก็บลูกไม้ป่า 6) ท่าการเฉลิมฉลอง 7) ท่าการบอกรัก และ 8) ท่าการเกี่ยวพาราสี เหล่านี้สามารถส่งผลการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต้องวางแผนและดำเนินการอย่างจริงจัง อีกทั้งสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ซึ่งเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพเชิงบวกทั้งภายในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค อีกทั้งด้านการผลิตสินค้าโดยหน่วยงานด้านเศรษฐกิจท้องถิ่นสามารถส่งเสริมและสนับสนุนด้านการสร้างเศรษฐกิจระดับจุลภาคซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืนได้

คำสำคัญ : มณี กลุ่มคนชายขอบ งานแสดงเชิยร์ลีดเดอร์

Abstract

The Study Mani Margin Group : The Application to cheerleaders research employed qualitative methods. This research aimed to 1) study history forms, Mani Ethnic 2) Apply Costumes towards cheerleaders. The areas of this research was The Khao Lung Wildlife Sanctuary , Satun province, The methodology of this research included two stages. The key methods for data collection were the study of documents, observation, interviews, and three focus groups with stakeholders; Culture board committees, Administrative Organization and Performance Arts Program teachers. Data analysis was presented descriptively.

The research findings showed 1) the history; Mani Ethnic (A group of people living in deep forests, Water source, Living with wildlife and hunting. The shape is black, the lips are thick, the thighs are thin Curly hair like a scalp. Have believe in ghosts. The Important costumes use leaves, bark or moss The sun to dry completely. The knit is a garment. Mani women wear long knee or calf. Use cloth or bare chest Men wear short skirts and bare hips The children do not wear costumes) 2) Use to the key of the ways of life applied to cheerleaders (1. Planning Hunting 2.Herd 3.Darts 4.Bearer 5.Forest lace 6.Celebration 7.Love Telling 8.Homosexuality love)

The results of the focus groups found that the knowledge and practical group There is a common concept Mani Margin Group to cheerleaders. By development on a conservations. These can integrate cultural tourism. However The government, the private sector and the civil society. It is planned and taken seriously. Can create a network of people positive relationships both within and between regions. These result micro economics development.

Keywords : Mani margin group cheerleaders

บทนำ

ปัญหาของงานวิจัยเรื่องมานิกลุ่มคนชายขอบ : การประยุกต์สู่งานแสดงเชียร์ลีดเดอร์ พบว่า กลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวฝั่งอันดามันเป็นกลุ่มจังหวัดที่สร้างรายได้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากแต่เป็นการกระจุกตัวเฉพาะบางจังหวัดและบางพื้นที่ โดยปัญหาอาจเกิดจากจังหวัดในกลุ่มการท่องเที่ยวฝั่งอันดามันคือ จังหวัดสตูล ชาติการพัฒนาลิ่งตั้งดูความสนใจด้านการท่องเที่ยวและชาติการพัฒนากลไกการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบซึ่งจังหวัดสตูลมีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ (สังคมพหุวัฒนธรรม) โดยในอดีตมีกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ภาษาซี (สูญพันธุ์) 2) เขม็ง (สูญพันธุ์) 3) มานี 4) ชาวเล (เว็ปไซด์. 2561 : มปป.) ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมบางกลุ่มได้สูญหายจากประเทศไทยผนวกกับสภาพสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ส่งผลให้ชาติพันธุ์มานีต้องปรับตัวเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและเมื่อไม่สามารถหาอาหารในป่าได้ ชาติพันธุ์มานีบางส่วนต้องเข้าเมืองเพื่อหางานทำและรับสิ่งของบริจาคจากคริสตจักรและบ้านเรือนบริเวณใกล้เคียง วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มานีมีความหลากหลายลึกซึ้ง อ่อนไหวและชาติการศึกษาข้อมูลเพื่อบันทึกเป็นหลักฐานทางวิชาการ จากข้อมูลทางสถิติพบว่ากลุ่มชนชายขอบชาติการศึกษา การปกป้องคุ้มครอง การบริการสาธารณสุขและชาติโอกาสความเท่าเทียมทางสังคมในอีกหลายด้าน ซึ่งบทบาททางสังคมที่กลุ่มชนชายขอบได้รับเป็นสิ่งที่มีความลำบาก สับสน ไร้ตัวตนและอ้างว่าง ปัจจุบันได้มีรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ ซึ่งให้บทบาทและความเท่าเทียมให้กลุ่มชนชายขอบก้าวผ่านและสามารถปรากฏตัวผ่านความท้าทายบนพื้นฐานแห่งกระแสโลกาภิวัตน์

เชียร์ลีดเดอร์ของประเทศไทยมีชื่อเสียงติดอันดับโลกและสามารถสร้างผลงานเป็นที่ประจักษ์ในระดับโลกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อนำวัฒนธรรมด้านต่างๆ ของกลุ่มชนชาติไทยโดยเฉพาะด้านเครื่องแต่งกายมาประยุกต์ผ่านการแสดงเชียร์ลีดเดอร์ สามารถช่วยประชาสัมพันธ์ความมีตัวตนของกลุ่มชนชาติไทยในสังคม อีกทั้งการเพิ่มเสน่ห์ด้วยการเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เพื่อเพิ่มจุดขายด้านการท่องเที่ยวสอดคล้องกับ

งานวิจัยฉบับนี้คือ เชียร์ลีดเดอร์ของประเทศไทยมิได้นำเสนออัตลักษณ์ของกลุ่มชนท้องถิ่น โดยให้ความสนใจและเลียนแบบการแสดงของต่างประเทศก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์และการแต่งกายที่สื่อในเรื่องเพศส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ซึ่งการแสดงเชียร์ลีดเดอร์นั้นสามารถเป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มชนท้องถิ่นได้ แต่ถ้าหยุดพัฒนาจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาสาขานาฏศิลป์หรือสาขาศิลปะการจัดการแสดง

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้เป็นการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยนำลักษณะเด่นของกลุ่มชนมานิ มาบริหารจัดการร่วมกับการแสดงเชียร์ลีดเดอร์ ซึ่งสามารถสร้างความโดดเด่นในกลุ่มจังหวัดอันดามัน ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยวให้เดินทางมาสัมผัสวัฒนธรรมความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ อีกทั้งสามารถจัดทำเป็นปฏิทินการท่องเที่ยวทั้ง 365 วัน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถกำหนดช่วงเวลาการเดินทางได้ สาระสำคัญดังกล่าวเห็นได้ว่าวัฒนธรรมของกลุ่มชนมานิมีอัตลักษณ์และสามารถประยุกต์รูปแบบสร้างสรรค์เป็นงานวัฒนธรรมใหม่ เพื่อจัดการสู่การแสดงเชียร์ลีดเดอร์ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการจัดการวัฒนธรรมดังกล่าวยังไม่มี การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาอย่างถ่องแท้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาและนำอัตลักษณ์ของมานิกลุ่มคนชายขอบ : การประยุกต์สู่งานแสดงเชียร์ลีดเดอร์มาพัฒนาสู่งานสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตและเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์มานิที่อาศัยบริเวณเทือกเขาบรรทัด อำเภอมะม่วง จังหวัดสตูล
2. เพื่อการประยุกต์เครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์มานิสู่งานแสดงเชียร์ลีดเดอร์

วิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร (Document) เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจำนวน 3 ครั้ง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์

1.ด้านพื้นที่ในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยสามารถตอบโจทย์ปัญหาการวิจัยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ในการวิจัยโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) คือ เขตกเขาบรรทัด อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

2.ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์มณี บริเวณเขตกเขาบรรทัด อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล รวมทั้งสิ้น 12 ครัวเรือน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบเจาะจงโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวนรวมทั้งสิ้น 35 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น ดังนี้

2.2.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 10 คน เป็นกลุ่มที่ให้ข้อมูลหลักและประวัติความเป็นมาของของชาติพันธุ์มณี ซึ่งมีอัตลักษณ์เฉพาะ โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) ครูภูมิปัญญาหรือนักวิชาการ ได้แก่ ผู้มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์มณี จำนวน 3 คน เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง

2) ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวด้านการแสดง จำนวน 2 คน

3) ผู้บริหารงานด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 2 คน

4) บุคลากรของกระทรวงการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ปฏิบัติงานในกระทรวงการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จำนวน 2 คน

5) ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้บริหารชุมชน จำนวน 1 คน เพื่อให้ทราบ ประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์มอญ การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและเศรษฐกิจของ ชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาติพันธุ์มอญ รวมทั้งแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา รูปแบบเครื่องแต่งกายสู่การแสดงเชิงวีดิทัศน์

2.2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน 10 คน เป็นการ คัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) ผู้ชำนาญด้านการออกแบบเครื่องแต่งกาย เพื่อให้ทราบ ขนบธรรมเนียมความเชื่อด้านการออกแบบเครื่องแต่งกาย รวมทั้งการอนุรักษ์อัตลักษณ์ ของชาติพันธุ์มอญและการสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ การประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมของ ชาติพันธุ์มอญ จำนวน 5 คน

2) กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จำนวน 5 คน เพื่อให้ทราบปัญหาด้านการท่องเที่ยว แนวทาง การแก้ไขและการส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต

2.2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) จำนวน 15 คน เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

1) นักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบด้วย ผู้นิยมเรียนรู้วัฒนธรรมกลุ่ม ชนพื้นเมือง หลายเพศ หลายวัย และความต้องการในการประยุกต์วัฒนธรรมด้านเครื่อง แต่งกายของชาติพันธุ์มอญ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จำนวน 10 คน

2) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ประกอบด้วย ผู้นิยมเรียนรู้ วัฒนธรรมกลุ่มชนพื้นเมือง หลายเพศ หลายวัย และความต้องการในการประยุกต์ วัฒนธรรมด้านเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์มอญ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จำนวน 3 ประเภท ประกอบด้วย

3.1 แบบสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) เพื่อใช้สังเกตกลุ่ม ประชากรที่ศึกษาวิจัย

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (UnStructured Interview) เพื่อให้สัมภาษณ์ครุภูมิ ปัญญาหรือนักวิชาการ ผู้บริหารงานด้านวัฒนธรรม ผู้นำชุมชนหรือผู้ที่อาศัยในชุมชน ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์มานิ ที่ศึกษาวิจัย

3.3 แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focused Group Guideline) เป็นข้อมูลที่ต้องการหาข้อสรุปและความชัดเจน ใช้กับครุภูมิปัญญา นักวิชาการ ผู้บริหารงานด้านวัฒนธรรม ผู้นำชุมชนหรือผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์มานิ ที่ศึกษาวิจัย โดยกำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มละประมาณ 8 – 10 คน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยวิธีการบรรยายวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยผู้วิจัยเริ่มจากการเตรียมเนื้อหาให้สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย วางเค้าโครงของการเขียนวิจัยและลงมือเขียนด้วยความรัดกุม ชัดเจน มีความต่อเนื่อง แล้เชื่อมโยง พร้อมตาราง ภาพกิจกรรมบางช่วง ทั้งนี้เพื่อการสร้างสรรค์เชิงวิไลดีดอร์

ผลการศึกษา

ผลจากการศึกษา โดยสัมภาษณ์ครุภูมิปัญญาแห่งชาติและครุภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์มานิ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตและเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์มานิ

1) กลุ่มชาติพันธุ์มานิ

ประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์มานิเป็นมนุษย์โบราณอาจมีตั้งแต่สมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์ อาศัยตามแนวเขาของภาคใต้ กลุ่มชนชาไกมีลักษณะรูปร่างเตี้ย ผิวดำ ริมฝีปากหนา ท้องป่อง น่องสั้นเรียว ผมหยิกคล้ายกันหอยติดหนังศีรษะ อาศัยรวมเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ปัจจุบันอาศัยในจังหวัดกระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช สตูล สงขลา ยะลา

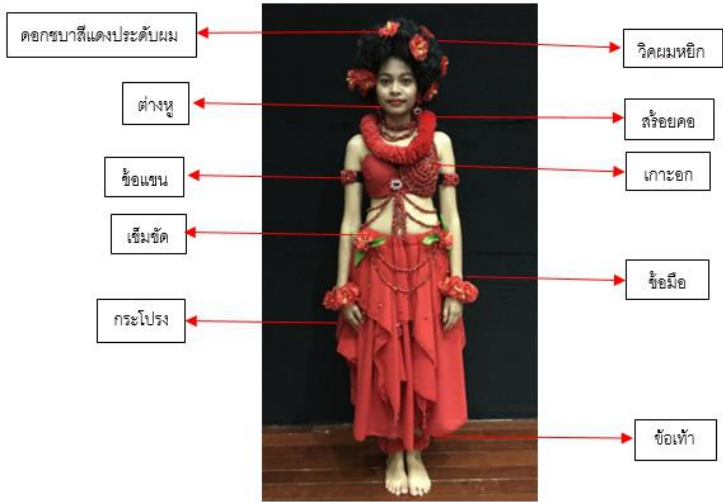

ปัตตานี นราธิวาส พัทลุง ชาติพันธุ์มามีเฉพาะภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียนโดยคำศัพท์ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ปัจจุบันเริ่มสื่อสารคำศัพท์จากภาษาไทยภาคกลาง ภาษาไทยภาคใต้และภาษามลายู นิยมตั้งถิ่นฐานบริเวณเนินสูงตามป่าลึก มีน้ำตกหรือลำธารใกล้ๆ เพราะจะมีสัตว์ป่า พันธุ์พืชสมุนไพรและต้องเป็นบริเวณที่มีไม้ซางขึ้นอยู่ เพราะซาไกใช้ไม้ซางสร้างอาวุธสำหรับการล่าสัตว์ บ้านมานิเรียกว่า ทับ คล้ายเพิงหมาแหงน หลังคามุงด้วยใบหวาย ใบแฝกหรือใบคา นิยมแขวนรวงผึ้งหรือรวงหอย มะพร้าวไว้นอกค้าย เพราะมีความเชื่อว่ามีปีศาจจะให้ความสนใจแก่รูปร่างๆ ของรวงผึ้งหรือรวงหอยและจะไม่รบกวนเวลาพักผ่อน พิธีกรรมการเกิดเด็กชาวซาไก ต้องใช้หมอดำแย เรียกว่า โต๊ะตันหรือโต๊ะปิตัน โดยช่วงเวลาใกล้คลอดสามีจะออกป่าเพื่อหาสมุนไพรชื่อว่า ต่าโตก มาให้ภรรยากินเพื่อช่วยให้ทารกคลอดง่าย หลังจากการคลอดทารกหมอดำแยจะตัดสายสะดือด้วยไม้ไผ่บางๆ และล้างตัวทารกพร้อมเช็ดตัวให้แห้ง ส่วนสามีจะไปขุดหลุมบริเวณใกล้กับแคร์ที่ภรรยาคลอดให้ลึกประมาณ 1 ศอก สำหรับฝังรกของทารก ส่วนฝ่ายหญิงต้องอยู่ไฟ ประคบก้อนเฒ่าและกินยาสมุนไพรที่ให้ความร้อนสูง เมื่ออยู่ไฟครบ 7 วัน แม้มีความแข็งแรงสามารถเดินทางได้ พวกเขาจะอพยพไปหาที่อยู่ใหม่ เพราะเชื่อว่าเลือดที่ออกมาตอนคลอดนั้น หากทิ้งไว้หลายวันเลือดจะตายและเป็นสาเหตุให้เจ็บป่วยได้ พิธีการแต่งงานชาติพันธุ์มามีจะแต่งงานเมื่ออายุประมาณ 14 – 15 ปี ซึ่งทั้งคู่ต้องมีสายเลือดแตกต่างกัน โดยฝ่ายชายต้องไปสูขอต่อผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง ถ้าฝ่ายหญิงไม่ตกลงก็ไม่สามารถแต่งงานได้ แต่ถ้าตกลงฝ่ายหญิงอาจไม่เรียกสินสอดหรืออาจเรียกเป็นสัตว์ เช่น ลิง ค่าง เพื่อใช้ประกอบอาหารสำหรับงานเลี้ยง พิธีการรักษาโรคเมื่อเกิดโรคร้ายไข้เจ็บจะนำสมุนไพรที่เกิดจากธรรมชาติมารักษาโรคและมีความเชื่อว่าสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดโรคคือ ผีसानางไม้ ฉะนั้นต้องมีการป้องกันมิให้เกิดโรคร้ายต่างๆ เช่น ด้านการอพยพต้องแขวนหัวไพล เก็ดดีลิน หรือใช้ขี้เถ้าทาตามตัว - หน้า เพื่อป้องกันภูตผีปีศาจทำอันตราย กลุ่มชนซาไกนิยมใช้ใบไม้เปลือกไม้ หรือตะไคร่น้ำแผ่นขนาดใหญ่นำมาผึ่งแดดให้แห้งสนิทแล้วนำมาถักเป็นเครื่องนุ่งห่ม

ปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ส่งผลให้ชาติพันธุ์มานิต้องปรับตัวเพื่อให้มีชีวิตดำรงอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและเมื่อชาติพันธุ์มานิไม่สามารถหาอาหารในป่าได้ ชาติพันธุ์มานิบางส่วนต้องเข้าเมืองเพื่อหางานทำและรับสิ่งของบริจาคจากคริสตอ์ทและบ้านเรือนบริเวณใกล้เคียง

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์มานิสู่งานแสดงเชียร์ลิตเตอร์

จังหวัดสตูลมีความหลากหลายด้านกลุ่มชาติพันธุ์ ที่สำคัญคือชาติพันธุ์มานิ แต่ปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ส่งผลให้ชาติพันธุ์มานิต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและเมื่อไม่สามารถหาอาหารในป่าได้ ชาติพันธุ์มานิบางส่วนต้องเข้าเมืองเพื่อหางานทำและรับสิ่งของบริจาคจากคริสตอ์ทหรือบ้านเรือนบริเวณใกล้เคียง โดยปัจจุบันวิถีชีวิตของชาติพันธุ์มานิ ถือว่าเป็นกลุ่มชนชายขอบที่สามารถหาชมวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ได้ยาก โดยเมื่อประยุกต์ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ดังกล่าว ผนวกกับความเท่าเทียมด้านสิทธิมนุษยชน โดยการเชื่อมโยงกับธุรกิจประเภทต่างๆ เพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงและจิตวิทยา สามารถส่งผลถึงการสร้างภาพลักษณ์เชิงคุณค่าของกลุ่มชาติพันธุ์ท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อการอนุรักษ์ การสร้างความสมดุล ซึ่งส่งผลด้านมิติการท่องเที่ยวทั้งในเชิงพื้นที่ระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง ประกอบกับช่วงเวลา High Season และ Low Season ซึ่งผลจากการดำเนินงานนั้น ส่งผลเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์มานิเป็นการพัฒนาบนพื้นฐานด้านการอนุรักษ์ โดยการประยุกต์ใช้วิถีมรดกหยาบๆ ต่างๆ สร้อยคอ กำไลข้อมือ ข้อมือ ขี้แวน กำไลข้อเท้า กระโปรงประดับด้วยดอกไม้สีแดง นำหินสีแดงและวัสดุธรรมชาติมาประดิษฐ์กรองคอและประดับเป็นตุ้มตุ้มบริเวณเกาะอกและกระโปรงพัฒนาผ้าถุงจากวัสดุธรรมชาติเป็นผ้าถุงสำเร็จรูปเพื่อความคล่องตัวกับการเคลื่อนไหว และสามารถเคลื่อนไหวสู่การแสดงอย่างเหมาะสม ดังภาพที่ 1 - 2

ภาพที่ 1 การออกแบบเครื่องแต่งกายชาติพันธุ์มานิผู้หญิง
ที่มา : ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (5 พฤศจิกายน 2561)

ภาพที่ 2 การออกแบบเครื่องแต่งกายชาติพันธุ์มานิผู้ชายและผู้หญิง
ที่มา : ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (5 พฤศจิกายน 2561)

ตอนที่ 3 การประยุกต์สู่งานแสดงเชียร์ลีดเดอร์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

การสร้างสรรค์วัฒนธรรมของชาติพันธุ์มานิสู่การแสดงเชียร์ลีดเดอร์ ผู้วิจัยได้ค้นพบท่าทางสำคัญของชาติพันธุ์มานิจำนวน 8 ท่า และประยุกต์ท่าทางสำคัญดังกล่าวสู่การแสดงเชียร์ลีดเดอร์ โดยผู้วิจัยดำเนินการตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างเคร่งรัด ดังภาพที่ 3 – 10

ภาพที่ 3 ท่าการวางแผนลำสัตว์

ที่มา : ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (5 พฤศจิกายน 2561)

ภาพที่ 4 ท่าการต้อนรับผู้สัตว์

ที่มา : ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (5 พฤศจิกายน 2561)

ภาพที่ 5 ท่าการเป่าลูกดอก

ที่มา : ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (5 พฤศจิกายน 2561)

ภาพที่ 6 ท่าการแบกหามสัตว์

ที่มา : ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (5 พฤศจิกายน 2561)

ภาพที่ 7 ท่าการเก็บลูกไม้ป่า

ที่มา : ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (5 พฤศจิกายน 2561)

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2562

ภาพที่ 8 ทำการเฉลิมฉลอง

ที่มา : ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (5 พฤศจิกายน 2561)

ภาพที่ 9 ทำการบอกรัก

ที่มา : ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (5 พฤศจิกายน 2561)

ภาพที่ 10 ทำการเกี่ยวพาราสี

ที่มา : ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (5 พฤศจิกายน 2561)

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องมานิกลุ่มคนชายขอบ : การประยุกต์สู่งานแสดงเชียร์ลิตเตอร์นั้น ผู้วิจัยพบว่า ชาวพื้นถิ่นมามีลำดับด้านวิวัฒนาการของการดำเนินวิถีชีวิตที่ปรับเปลี่ยนตามกระแสสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ชาวพื้นถิ่นมามีได้อพยพย้ายถิ่นออกจากเกาะภูเก็ต เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตมีความเจริญและความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการบุกเบิกพื้นที่ป่าไม้ การดำเนินธุรกิจโดยกลุ่มนายทุนหัวก้าวหน้า เหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ชาวพื้นถิ่นมามีไม่สามารถปรับตัวตามคลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลงได้ โดยชาวพื้นถิ่นมามีได้อพยพไปอยู่ในจังหวัดใกล้เคียง ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช สตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส พัทลุง โดยชาวพื้นถิ่นมามีได้รับการดูแลช่วยเหลือจากภาครัฐบาลและเอกชนในมิติต่างๆ (สาวิตร พงศ์วัชร และยุทธพงษ์ ต้นประดู่. 2561 : 305 - 310)

การพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายชาติพันธุ์มามีประยุกต์สู่งานแสดงเชียร์ลิตเตอร์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

จากการวิจัยพบว่าชาวพื้นถิ่นมามี มีประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตและเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์ที่บ่งบอกความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเมื่อผู้วิจัยนำมาสร้างสรรค์สู่งานแสดงเชียร์ลิตเตอร์ สามารถช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจในมิติต่างๆ ทั้งระดับมหภาคและจุลภาค เช่น การประยุกต์เครื่องแต่งกายต่างๆ เช่น ต่างหู สร้อยคอ กำไล ข้อมือ ข้อมแขน กำไลข้อเท้า ฯลฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิกรม กรุงแก้ว และยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (2560 : 252 - 255) กล่าวว่า การดำเนินงานขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจเพื่อการเพิ่มรายได้แก่ชุมชนนั้น ต้องนำต้นทุนทางวัฒนธรรมมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยองค์ประกอบปัจจัยด้านการสร้างสรรค์สร้าง 4 ประการ ประกอบด้วย 1) วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์ 2) เทคโนโลยีสร้างสรรค์ 3) สังคมสร้างสรรค์ 4) วัฒนธรรมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการดำเนินงานเชื่อมโยงระหว่างกันซึ่งทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการร่วมมือสำหรับการพัฒนา ส่งผลให้เกิดการแสดงสร้างใหม่ที่รองรับตลาดการท่องเที่ยว อีกทั้งสามารถช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เช่น สินค้าที่ระลึก โดยร่วมกับหน่วยงานพัฒนาเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น นำต้นทุนมรดกทางวัฒนธรรมที่สั่งสมความรู้เดิม

ภายในท้องถิ่นมาแต่ดั้งเดิมศักยภาพและความสามารถด้านการรักษาวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับจตุติกา โกศลเหมมณี (2555 : 153) กล่าวว่า การบูรณาการการแสดงจากความหลากหลายทางวัฒนธรรม คงไว้ด้วยเอกลักษณ์ไทย ให้ความสำคัญด้านกระบวนการสื่อสารกับคนรุ่นใหม่ นำเสนอในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยสร้างสรรค์ใหม่จากรากฐานเดิม ปรับใช้ทฤษฎีนาฏยศิลป์และทฤษฎีทางศิลปะ ผสมผสานรูปแบบการแสดงจากนาฏยศิลป์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งยังรักษาเอกลักษณ์การแสดงดั้งเดิมไว้ สอดคล้องกับสุรสิทธิ์ วิเศษสิงห์ (2556 : 135) กล่าวว่า รูปแบบการแสดงและองค์ประกอบการแสดงของวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมตะวันตกมีความแตกต่างและหลากหลายแต่ทั้งนี้รูปแบบการแสดงสามารถรักษาและแสดงเอกลักษณ์ของตน ทั้งนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์งานด้านนาฏยศิลป์ในรูปแบบใหม่ โดยปรับใช้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม รูปแบบการแสดงและการดำเนินถึงผู้ชมรุ่นใหม่เป็นหลัก สอดคล้องกับ (ภาคพร หอมนาน และวิชชุตา วุธาติศย์ : 2558 : 95 - 103) กล่าวว่า องค์ประกอบของการแสดง ประกอบด้วย นักแสดง เครื่องแต่งกาย บทเพลง ฉาก สถานที่ อุปกรณ์ประกอบการแสดง การแต่งหน้าทำผม การฝึกซ้อม รวมถึง แนวคิดการออกแบบลีลาและการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน ซึ่งการแสดงรูปแบบต่างๆ ส่งผลต่อบริบทสังคม เป็นประโยชน์ต่อนิสิต นักศึกษา บุคคลทั่วไปเพื่อเป็นแนวทางด้านการต่อยอดความคิด การออกแบบ ส่งผลต่อความจำเริญด้านมรดกวัฒนธรรมและสารภี เอกน้ำเพชร (2557 : 165 - 170) กล่าวว่า การอนุรักษ์พิธีกรรมท้องถิ่นซึ่งใช้มนุษย์เป็นตัวเดินเหตุการณ์สามารถปลูกฝังแก่เยาวชนสำหรับการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พร้อมทั้งเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการนำวัสดุท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สิ่งสำคัญต้องพัฒนาจากฐานของชาติคือ การปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนให้ตระหนักและเห็นคุณค่าด้านการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และ จริยา สมศักดิ์ (2552 : 105 -107) กล่าวว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้ระหว่างรุ่นเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญแขนงหนึ่ง ประกอบด้วย 1) ผู้รับการถ่ายทอดมีจิตกตัญญู และมีใจรักในศาสตร์นั้น 2) ผู้รับการถ่ายทอดมีพรสวรรค์ พรแสวง และความสามารถ

รับการปฏิบัติจากครูผู้อบรมได้ 3) ผู้รับการถ่ายทอดมีความอดทนต่อการฝึกฝน มีความเพียรพยายามและไม่ย่อท้อแก่อุปสรรคทั้งปวงพร้อมทั้งการปรับตัวตามบริบทกระแสโลกาภิวัตน์ เหตุผลเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการศึกษาวิจัยเรื่องมานิกกลุ่มคนชายขอบ : การประยุกต์สู่งานแสดงเชียร์ลีดเดอร์ ทั้งนี้เพื่อให้วัฒนธรรมของชาติพันธุ์มاني ซึ่งเป็นชาติพันธุ์ที่มีความสำคัญในฐานะการวางรากทางวัฒนธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องมานิกกลุ่มคนชายขอบ : การประยุกต์สู่งานแสดงเชียร์ลีดเดอร์ครั้งนี้ มีข้อมูลหลายส่วนที่จะได้นำเสนอผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้และเป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์และในการวิจัยต่อไปโดยจะเสนอตามลำดับ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

หน่วยงานองค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1.1 หน่วยงานทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักวัฒนธรรมจังหวัด สถาบันวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา สามารถใช้เป็นข้อมูลในการเผยแพร่งานด้านเอกลักษณ์วัฒนธรรมของจังหวัดสตูลทั้งในส่วนที่เป็นบทความเผยแพร่และการอนุรักษ์เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อการต่อยอดและขยายผลการวิจัยลักษณะนี้

1.2 กระทรวงการต่างประเทศสามารถใช้เป็นการแสดงสำหรับการสานสัมพันธ์กับกลุ่มชาติสมาชิกประชาคมอาเซียน เช่น ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย เป็นต้น

1.3 ภาคเอกชนด้านการบริการ เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจนาเที่ยว ธุรกิจการบริการประเภทต่างๆ และบริษัทที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างรายได้ระดับมหภาคเพิ่มมากขึ้นและสามารถส่งภาษีกลับคืนรัฐบาลส่วนกลางเพิ่มขึ้น

1.4 ภาคประชาสังคมในจังหวัดสตูล เช่น องค์กรด้านเศรษฐกิจ ร้านอาหารท้องถิ่นสามารถสร้างรายได้ระดับจุลภาคหรือรายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการชำระภาษีนิติบุคคลและภาษีรายได้บุคคลธรรมดา

1.5 สื่อมวลชนท้องถิ่นสามารถใช้เป็นข้อมูลในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการศึกษาชาติพันธุ์มานุษยงานแสดงเชิงรีลิตีเตอร์ จากข้อสังเกตของผู้วิจัยและข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไปดังนี้

2.1 ควรวิจัยปฏิบัติการโดยให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการขยายผลด้านการผลิตสินค้าที่ระลึกหรือโครงการมรดกเทศก้น้อยเพื่อการปลูกฝังวัฒนธรรมท้องถิ่นและความรู้แก่เยาวชน

2.2 ควรสร้างสรรค์ผลงานวิจัยด้านการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในประเทศไทยหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ทั้งนี้เพื่อการสร้างการเรียนรู้ด้านความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์และสร้างความสามัคคีภายในกลุ่มสมาชิกประชาคมอาเซียน

2.3 ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานด้านการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงอย่างเป็นระบบโดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จริยา สมศักดิ์. นาฏยรังสรรค์ชุดระบำชนชมบุปผาภิภารมณี. ศิลปนิพนธ์ ศป.บ.

ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2550.

จตุติกา ไกศลเหมมณี. รูปแบบและแนวความคิดในการสร้างสรรค์งานภูคศิลป์ไทยร่วมสมัยของนราพงษ์ จรัสศรี. ศิลปนิพนธ์ ศป.ด. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

“เปิดตำนานผู้กล้าแห่งท้องทะเล ไชยปม ‘หาดราไวย์’,” ฐานเศรษฐกิจ. 6 กุมภาพันธ์ 2559. หน้า 13.

จิราพร เครือยศและคณะ. ศึกษาพฤติกรรมของนกแก้วมาคอว์. ศิลปนิพนธ์ ศป.บ. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2558.

“ซง ม.44 แก้ปมภูเก็ต ททท.เร่งฟื้นเชื่อมั่น,” ฐานเศรษฐกิจ. 19-21 กรกฎาคม 2561. หน้า 2.

“ซีดีจี” มุ่งยกระดับไอทีรัฐ รับ 5 เมกะเทรนด์เปลี่ยนแปลงโลก,” ฐานเศรษฐกิจ. 19-21 กรกฎาคม 2561. หน้า 5.

ภคพร หอมนานและวิชชุดา วุฑูชาติตย์. นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยโพสต์โมเดิร์นแดนซ์ (Post-Modern Dance) ชุดอ้างว่าง โดย นราพงษ์ จรัสศรี. ศิลปนิพนธ์ ศป.ม. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.

ยุทธพงษ์ ต้นประดู่. การพัฒนารูปแบบพัสดรรถยนต์ในพิธีวิวาห์บาป่าสู่งานสร้างสรรค์คาบาเรต์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรี. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2559.

“ลุยแก้ไขศูนย์เหรียญ,” เดลินิวส์. 21 กันยายน 2559. หน้า 16.

วิกรม กรุงแก้ว และยุทธพงษ์ ต้นประดู่. การพัฒนารูปแบบผ้าพื้นเมืองภูเก็ตสู่นาฏยศิลป์ร่วมสมัย. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2560.

สารณี เอกน้ำเพชร. การพัฒนาเครื่องแต่งกายของวงตรีลูกทุ่งเพื่อสร้างเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรี. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2557.

สาวิตร พงศ์วัชร และยุทธพงษ์ ต้นประดู่. การศึกษากลุ่มชนพื้นเมือง กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ สู่งานสร้างสรรค์ระบำชาติพันธุ์อันดามัน. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2561.

สุรสิทธิ์ วิเศษสิงห์. อรรถรสในนาฏศิลป์ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง นารายณ์อวตาร. ศิลปนิพนธ์ ศป.ด. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

อาภรณ์ อุกฤษณ์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง
ของระบบนิเวศกับสังคมและวัฒนธรรมของ ชาวไท : กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์
ชาวไทกลุ่มเหนือคลองตง อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. กระทรวงวัฒนธรรม
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2536.